

План розвитку національного телерадіоінформаційного простору (нова редакція)

Цей План розвитку національного телерадіоінформаційного простору (надалі в тексті – План розвитку) визначає мету, принципи, пріоритетні завдання та основні напрями діяльності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (надалі в тексті – Національна рада).

Державне регулювання національного телерадіоінформаційного простору здійснюється відповідно до цього Плану розвитку. Розроблений відповідно до чинного законодавства України у сфері телебачення і радіомовлення, він є основою для прийняття Національною радою рішень щодо створення та розвитку каналів мовлення та телемереж, які передбачають використання радіочастотного ресурсу України, визначення конкурсних умов та оголошення конкурсів на отримання ліцензій на мовлення, визначення умов ліцензій на мовлення, яке ліцензується за реєстраційним принципом.

План розвитку складається з двох частин: плану використання радіочастотного ресурсу, виділеного для телебачення і радіомовлення, та основних вимог щодо змістовного наповнення і співвідношення форматів мовлення у кожному з територіальних сегментів телерадіоінформаційного простору. Однією з ключових проблем, яка в умовах міжнародних зобов'язань постала перед багатьма країнами світу, є проблема переходу до цифрового телевізійного мовлення.

Внаслідок проблем регулювання спостерігається низка негативних явищ, які стоять на заваді, як розвитку суб'єктів ринку, так і забезпеченню прав та свобод телеглядачів та радіослухачів. План розвитку визначає порядок розширення каналів, мереж мовлення, телемереж, багатоканальних телемереж та способи забезпечення інформаційної безпеки на території України.

План розвитку переглядається не рідше одного разу на рік за результатами звіту Національної ради.

I. План використання радіочастотного ресурсу, виділеного для телебачення і радіомовлення

1. Характеристика телерадіоінформаційного простору

Радіотехнології, що використовуються в Україні для цілей телерадіомовлення, згідно з Планом використання радіочастотного ресурсу, включають у себе аналогове звукове та телевізійне мовлення, цифрове ефірне наземне телевізійне мовлення, супутникове радіомовлення та радіотехнологію багатоканального наземного телерадіомовлення для передачі та ретрансляції телевізійного зображення, передавання звуку, цифрової інформації у багатоканальних розподільчих системах.

Сучасний стан розвитку технологій радіомовлення характеризується проблемою пошуку додаткових радіочастот для їхнього впровадження. Вирішення цього завдання ускладнюється сумісним використанням радіомовного спектра службами та технологіями загальних і спеціальних користувачів.

Для розуміння стану використання радіомовних технологій нижче Національна рада надає характеристику сфери телерадіомовлення.

1.1. Для потреб ефірного телевізійного мовлення на момент затвердження цього Плану розвитку задіяно 2571 телевізійний канал в аналоговому стандарті, для цифрового мовлення в багатоканальних телемережах МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5 стандарту DVB-T2 – по 4 телевізійних канали мовлення у 166 населених пунктах.

Залежно від території розповсюдження програм у сфері телевізійного мовлення створено:

а) 14 загальнонаціональних аналогових ефірних телемереж, 28 загальнонаціональних цифрових телемереж у складі МХ-1, МХ-2, МХ-3, МХ-5, де використовуються:

для потреб аналогового мовлення – 1996 телевізійних каналів;

для потреб цифрового мовлення – 664 телевізійні канали в мережах МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5;

б) 63 регіональні аналогові ефірні телемережі, 66 регіональних цифрових телемереж, де використовуються:

для потреб аналогового мовлення – 401 телевізійний канал;

для потреб цифрового телевізійного мовлення – 166 телевізійних каналів у багатоканальних телемережах МХ-5;

в) 174 телевізійних канали для місцевого аналогового ефірного телемовлення, 33 телевізійні канали для місцевого багатоканального мовлення у телемережі МХ-5, де використовуються:

для потреб аналогового мовлення – 174 телевізійні канали;

33 телерадіоорганізації місцевого ефірного телемовлення, що використовують 33 телевізійних канали у багатоканальній мережі МХ-5.

Багатоканальне телевізійне мовлення у стандарті DVB-T у місті Києві здійснюється з використанням каналів телевізійного мовлення у цифровому стандарті DVB-T:

41 ТВК (4 цифрові телепрограми): ТОВ «Ера продакшн», м. Київ;

43 ТВК (5 цифрових телепрограм): ТОВ «ТРК «Експрес-Інформ», м. Київ;

64 ТВК (4 цифрові телепрограми): ТОВ «Гамма-Консалтинг», м. Київ.

Розповсюдження програм у стандарті DVB-H на 49 ТВК у м. Києві та у мережі МХ-6 здійснює ТОВ «Телекомпанія «ЕТЕР», м. Київ.

1.2. Наземне ефірне радіомовлення реалізується з використанням частот довгих, середніх і коротких хвиль, а також ультракоротких хвиль нижнього та

верхнього піддіапазонів. Проблемним питанням є наявність в одного суб'єкта господарювання декількох ліцензій на наземне ефірне мовлення у різних територіальних сегментах телерадіоінформаційного ринку.

Для потреб ефірного радіомовлення в Україні задіяно 1200 радіочастот. Залежно від території розповсюдження програм створено:

15 загальнонаціональних радіомереж, які використовують 720 частотних присвоєнь;

57 регіональних радіомереж, які використовують 418 частотних присвоєнь;

239 місцевих радіоканалів.

1.3. Для здійснення діяльності ефірних багатоканальних мереж типу «МІТРС» 14 провайдерів програмної послуги використовують 30 мереж. Систему «ТЕЛЕСЕЛЮ» використовують 4 провайдери програмної послуги на 5 мережах. Системою ММДС користується 7 провайдерів на 25 мережах.

1.4. Для надання програмних послуг у кабельних мережах провайдери (725 суб'єктів господарювання) використовують ресурси 1034 багатоканальних телемереж, зокрема, за технологією IPTV – 102 суб'єкти використовують ресурси 166 мереж.

1.5. Супутникове мовлення:

100 телерадіоорганізацій використовують 116 супутникових телевізійних каналів;

3 телерадіоорганізації використовують 6 супутникових радіопрограм;

2 телерадіоорганізації використовують ДТН-платформу.

1.6. У період із 01.01.2014 по 24.12.2014 Національною радою було видано ліцензій на мовлення – 34: телебачення – 20, з них: ефірних – 1; супутникових – 10; кабельних – 9; радіомовлення – 14 (зокрема, ефірне – 2; проводове – 12).

1.7. У період із 01.01.2014 по 24.12.2014 Національною радою було переоформлено 486 ліцензій та додатків до ліцензій: на мовлення – 401: телебачення – 241, з них: ефірних – 97; супутникових – 66; кабельних – 27; багатоканальне – 51; радіомовлення – 160, з них: ефірне – 148; проводове – 8; супутникове – 4.

Переоформлено 85 ліцензій провайдерів програмної послуги, з них: з використанням цифрової технології – 2; з використанням аналогової технології – 31; з використанням аналогової та цифрової технологій – 18; IPTV – 34.

1.8. У період із 01.01.2014 по 24.12.2014 Національною радою було анульовано 89 ліцензій.

2. Створення Національної Суспільної телерадіокомпанії України

Створення Національної Суспільної телерадіокомпанії України (надалі в тексті – НСТУ) відіграє важливу роль у формуванні та розвитку телерадіопростору держави, оскільки саме суспільне мовлення за своїм демократичним стандартом може забезпечити найширшу реалізацію прав громадян на свободу вираження поглядів у публічній сфері. Національна рада відіграє важливу роль у обранні наглядової ради та ліцензуванні НСТУ.

Нижче зазначено основні кроки регулятора з реалізації завдань, покладених на нього законом.

2.1. Повноваження Національної ради передбачають обрання наглядової ради та здійснення ліцензування НСТУ.

2.2. Телевізійне мовлення НСТУ здійснюватиметься на двох загальнонаціональних телеканалах: суспільно-політичному і культурно-освітньому, з використанням каналів і мереж мовлення Національної телекомпанії України, державної ТРК «Культура» та обласних державних телекомпаній.

2.3. Базова основа для створення суспільно-політичного телеканалу – мережа мовлення Національної телекомпанії України в аналоговому (411 телевізійних каналів) та цифровому стандарті (664 телевізійних канали).

2.4. Платформою для створення культурно-освітнього каналу суспільного телебачення стануть телеканал «Культура» і мережа обласних державних телерадіокомпаній (надалі в тексті – ОДТРК) в аналоговому (242 телевізійні канали) та цифровому стандарті (166 телевізійних каналів).

2.5. Для забезпечення радіочастотним ресурсом у цифровому стандарті каналу ТРК «Культура», що є базовим для створення культурно-освітнього каналу НСТУ, Національна рада перегляне і затвердить новий розподіл програм у цифрових багатоканальних телемережах з урахуванням наявного вільного ресурсу телемереж, або цифрових каналів, які використовуються ОДТРК (ліцензії на багатоканальне телебачення в мультиплексі МХ-5).

2.6. Радіоканали суспільного мовлення створюватимуться на трьох загальнонаціональних радіоканалах: суспільно-політичному, культурно-освітньому, молодіжному. При цьому використовуватиметься ресурс загальнонаціональних мереж Національної радіокомпанії України (надалі в тексті – НРКУ) та регіональних мереж ОДТРК, зокрема:

для суспільно-політичного-мережа НРКУ (УР-1) (179 радіочастот) та мережа ОДТРК (197 радіочастот);

для культурно-освітнього та молодіжного – мережа НРКУ (УР-2) (102 радіочастоти) та УР-3 (15 радіочастот).

2.7. З метою забезпечення НСТУ радіочастотним ресурсом у діапазоні 87,5-108 МГц та подальшого розширення мереж трьох загальнонаціональних радіоканалів Національна рада замовить розроблення висновків щодо можливості та умов користування радіочастотним ресурсом України для потреб телерадіомовлення у встановленому порядку на підставі пропозицій суспільного мовника.

2.8. Національна рада уповноважена організувати і провести конференції, на яких шляхом рейтингового голосування окремо за кожним видом діяльності з представників всеукраїнських громадських об'єднань буде обрано членів наглядової ради НСТУ. З цією метою розроблено та затверджено Положення про порядок проведення конференцій всеукраїнських громадських об'єднань, обрання членів наглядової ради Національної суспільної телерадіокомпанії України та припинення їхніх повноважень. Конференції з усіх сфер діяльності ВГО, відповідно до календарного плану, затвердженого рішенням Національної ради, відбудуться у період із 19 січня по 6 лютого 2015 року. За результатами конференцій Національна рада своїм рішенням затвердить склад наглядової ради НСТУ, сформований із кандидатів, які наберуть найбільшу кількість балів.

2.9. Національна рада сприятиме створенню громадського мовлення у тих регіонах, де є можливість фінансування такого мовлення з обласного та/або місцевого бюджетів.

3. Запровадження проекту єдиної ФМ-мережі державного радіо. Створення та розвиток мереж радіомовлення

Висока ймовірність створення неприпустимих радіозавод діючим засобам аналогового звукового мовлення, аналогового телевізійного мовлення на 4-5 телевізійних каналах та діючим засобам спеціальних користувачів зумовило фактичну вичерпаність радіочастотного ресурсу, для створення цілісної мережі мовлення Українського радіо в діапазоні частот 87,5-108 МГц з максимальним охопленням території та населення України.

Нижче викладені основні напрями діяльності регулятора з вирішення цієї проблеми.

3.1. Національна рада планує завершити роботу щодо реалізації ініційованого Національною радою Проекту створення єдиної національної радіомережі Українського радіо (надалі в тексті – Проект) з метою максимального охоплення території України програмами державного радіо (програма УР-1).

3.2. Реалізація Проекту сприятиме створенню єдиної радіомережі, в якій транслюватимуть свої програми НРКУ та ОДТРК, розподіляючи ефірний час таким чином, щоб актуальна інформація загальнонаціонального і

регіонального значення своєчасно і в повному обсязі доводилася до радіослухачів кожного регіону.

3.3. Метою Проекту є охоплення території України програмами Українського радіо, забезпечення доступу широких верств населення України до інформації, яка ґрунтується на демократичних принципах журналістики, різноманітності, плюралізмі думок та сприяння в реалізації державних програм щодо забезпечення інформаційної безпеки України.

3.4. Проектом передбачено долучення ФМ-частот ОДТРК на тих територіях, де відсутнє ФМ-мовлення НРКУ, шляхом переоформлення ліцензій на мовлення НРКУ та ОДТРК.

3.5. Для забезпечення покриття сигналом Українського радіо території України необхідно використати додаткові ФМ-частоти з потужністю від 1 кВт до 5 кВт, які заявлені для прорахунку в Державному підприємстві «Український державний центр радіочастот» (надалі в тексті – УДЦР).

3.6. З метою реалізації Проекту на початку 2015 року Національна рада завершить проведення конкурсу на отримання ліцензій на мовлення на додаткові частоти.

3.7. Проект уможливить збільшення мережі ФМ-діапазону НРКУ на 32 додаткові частоти з обсягом мовлення 20 годин на добу в 12 областях України (Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Львівська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська), де буде створено єдину ФМ-мережу державного радіо.

3.8. Запроваджені заходи уможливлять розбудову єдиної радіомережі ФМ-частот, яка в подальшому трансформується в мережу суспільного мовлення.

3.9. З урахуванням пропозицій, наданих Державним комітетом телебачення і радіомовлення України (надалі в тексті - Держкомтелерадіо), Національна рада розроблятиме заходи з приведення сітки мовлення НРКУ та ОДТРК до уніфікованої у ефірній (УКХ, ФМ) та проводовій мережах Українського радіо, зважаючи на наявність ліцензій у редакцій міськрайонного мовлення.

3.10. Створення нових каналів радіомовлення та розбудова діючих радіомереж загальнонаціональних, регіональних та місцевих мовників відбуватиметься на замовлення Національної ради у порядку, визначеному Планом розвитку та чинним законодавством.

3.11. Можливість та умови користування частотним ресурсом визначатимуться відповідними висновками щодо можливості та умов користування радіочастотним ресурсом України для потреб телерадіомовлення в порядку, визначеному Законом України «Про радіочастотний ресурс України».

3.12. Телерадіоорганізація, яка має на меті створення нового каналу мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, подаватиме до Національної ради пропозиції зі створення нового каналу мовлення, які включатимуть в себе програмно-економічне обґрунтування, перелік технічних характеристик радіоелектронного засобу мовлення за формою, наведеною у додатках 8-11 до Порядку надання висновків щодо електромагнітної сумісності та дозволів на експлуатацію радіоелектронних засобів і випромінювальних пристроїв, затвердженого рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, від 01 листопада 2012 року № 559, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 січня 2013 року за № 57/22589, та згоду власника висотної споруди на встановлення технічного засобу мовлення.

3.13. Національна рада після розгляду зазначених пропозицій телерадіоорганізацій розглядатиме питання про замовлення розроблення висновків щодо можливості та умов користування радіочастотним ресурсом України для потреб телерадіомовлення.

3.14. Національна рада здійснюватиме розбудову мереж радіомовлення за наявності висновків щодо можливості та умов користування радіочастотним ресурсом України для потреб телерадіомовлення (звукове мовлення) шляхом ліцензування на конкурсних засадах (за результатами відкритих конкурсів) відповідно до вимог Закону України «Про телебачення і радіомовлення». З метою подальшої розбудови існуючих ФМ-мереж надаватиметься пріоритет у конкурсах діючим ФМ - мережам та місцевим мовникам.

3.15. З метою збереження цілісності мережі радіомовлення загальнонаціональних та регіональних каналів мовлення та програмного наповнення дані про додаткові частоти або додатковий час мовлення, отримані на конкурсних засадах, заноситимуться до раніше виданих Національною радою ліцензій на мовлення.

3.16. З метою захисту національної безпеки в радіомовленні, яка передбачає забезпечення можливості отримання інформації (радіомовлення, сигнали, спеціальні повідомлення) на всій території України та за її межами, забезпечуватиметься загальнонаціональною державною радіомережею у діапазоні середніх та довгих хвиль.

3.17. Національна рада підтримуватиме модернізацію середньохвильової мережі державного радіомовлення.

3.18. Національна рада спільно з Держкомтелерадіо, УДЦР аналізуватиме стан використання частотних присвоєнь нижнього піддіапазону ультракоротких хвиль (65,8-74 МГц) та спільно з Адміністрацією зв'язку України напрацьовуватиме пропозиції щодо перспективності їхнього подальшого використання з урахуванням досвіду європейських країн.

3.19. З метою визначення фактичної території розповсюдження програм рекомендувати ліцензіатам надавати до Національної ради виміри напруженості електромагнітного поля або карти покриття, які будуть враховуватися під час ліцензування, зокрема, на підставі інформації щодо фактичної експлуатації радіоелектронного засобу, зазначеної ліцензіатом у заяві про переоформлення ліцензії.

4. Принципи та порядок переходу до цифрового телевізійного мовлення

Підписання Україною Регіональної угоди «Женева-06» щодо завершення до 17 червня 2015 року переходу телерадіомовлення на цифровий стандарт вимагає від Національної ради прийняття дієвих рішень і заходів у цьому напрямку.

Гальмують процес завершення переходу телебачення до цифрового стандарту відсутність затверджених національного стандарту цифрового телевізійного мовлення DVB-T, методики вимірювання покриття території сигналом цифрового мовлення та плану поетапного вимкнення аналогових засобів мовлення.

Проблемними питаннями у реалізації програми впровадження цифрового телерадіомовлення є монополізація ринку ефірного цифрового телебачення, тарифна політика надання телекомунікаційних послуг, рівень насиченості населення перетворювачами цифрового сигналу. Потребують першочергового вирішення питання забезпечення регіональних та місцевих мовників цифровим мовленням, з огляду на відсутність вільного радіочастотного ресурсу та стрімкий розвиток сучасних технологій широкосмугового доступу у смузї радіочастот «цифрового дивіденду».

4.1. В Україні цифрове наземне ефірне мовлення реалізуватиметься у стандартах DVB-T та DVB-T2 у смугах радіочастот, визначених Планом використання радіочастотного ресурсу України.

4.2. Національна рада вживатиме заходи для затвердження у I-му кварталі 2015 року національних стандартів цифрового наземного ефірного телебачення DVB-T2 та методики вимірювання покриття території сигналом цифрового мовлення.

4.3. Національна рада здійснюватиме аналіз охоплення територій цифровим сигналом, визначатиме зони невпевненого прийому цифрового сигналу для покращення покриття цифровим сигналом.

4.4. Вимкнення аналогового телебачення із одночасним переплануванням і впровадженням цифрового ефірного телебачення відбуватиметься поетапно.

4.5. Включення областей країни до відповідного етапу ґрунтується на таких підставах:

складність одночасного забезпечення цифровими тюнерами населення по всій території країни;

потреба у оперативніших діях щодо впровадження цифрового мовлення у деяких регіонах України (передусім, на заході й півночі);

економія радіочастотного ресурсу, планування синхронних цифрових мереж, враховуючи технічні можливості стандарту DVB-T2;

безперервність мовлення загальнонаціональних каналів та їх прийом населенням по всій території країни.

4.6. Вимкнення аналогового телебачення здійснюватиметься у чотири етапи:

I етап: м. Київ, Київська, Чернігівська, Житомирська, Рівненська, Волинська, Львівська, Закарпатська, Харківська, Сумська області, АР Крим та м. Севастополь;

II етап: Івано-Франківська, Хмельницька, Вінницька, Чернівецька, Одеська області;

III етап: Полтавська, Тернопільська, Черкаська, Кіровоградська, Миколаївська, Херсонська, Дніпропетровська, Запорізька області;

IV етап: Луганська, Донецька області.

4.7. Встановлюються такі терміни вимкнення аналогового телебачення за умови можливості доступу населення до прийому цифрового телебачення:

I етап – до 15.06.2015;

II етап – до 31.12.2015;

III етап – до 30.06.2016;

IV етап – до 31.12.2016.

4.8. Встановлюється, що в останню чергу вимикаються телеканали, які використовуються НТКУ, ОДТРК, телерадіоорганізаціями місцевого (регіонального) мовлення, за умови не створення завад цифровим мережам сусідніх країн.

4.9. Частотні присвоєння вимкнених телевізійних каналів Національна рада направлятиме до УДЦР для визначення можливості та умов користування радіочастотним ресурсом у цифровому стандарті DVB-T2 згідно Закону України «Про радіочастотний ресурс України».

4.10. У разі надходження висновків УДЦР Національна рада прийматиме рішення про створення додаткових мультиплексів.

4.11. З метою реалізації прав телерадіоорганізацій на переоформлення чинних ліцензій у зв'язку з впровадженням цифрового телебачення Національна рада звертатиметься до УДЦР щодо визначення вільного радіочастотного ресурсу, придатного для створення місцевих цифрових багатоканальних телемереж, відповідно до пропозицій, наданих місцевими телерадіоорганізаціями.

4.12. Національна рада перегляне розподіл програм у багатоканальних цифрових телемережах МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5 для загальнонаціонального покриття за згодою ліцензіатів.

4.13. У першому півріччі 2015 року Національна рада оголосить конкурс на отримання ліцензії на багатоканальне мовлення на вільних каналах у цифрових мультиплексах, а також за рахунок збільшення кількості каналів, враховуючи технічні можливості стандарту DVB-T2 (MPEG-4).

4.14. Національна рада розгляне можливість створення провайдерами програмної послуги платних пакетів програм у багатоканальних цифрових телемережах для надання якісних, різноманітних програм для всіх верств населення.

4.15. Національна рада з 1 січня 2015 року розглядатиме заяви мовників та прийматиме рішення про продовження ліцензій на ефірне аналогове мовлення. Термін дії таких ліцензій встановлюється згідно Закону України «Про телебачення і радіомовлення» з приміткою «До прийняття Національною радою окремого рішення про перехід на цифрове мовлення або вимкнення аналогового телевізійного мовлення у регіоні», такі ліцензії діятимуть виключно до переходу на цифрове мовлення.

4.16. Конкурси на отримання ліцензій на аналогове мовлення з використанням вільних каналів або вільних відрізків мовлення з 2015 року не оголошуються.

4.17. Ліцензії телерадіоорганізацій на багатоканальне мовлення у багатоканальній телемережі МХ-4, у разі надходження відповідної заяви від ліцензіата та наявності вільного місця в цифрових багатоканальних телемережах, переоформлюються в частині зміни провайдера програмної послуги, оператора багатоканальної телемережі та технічних характеристик.

4.18. З метою залучення місцевої державної влади до вирішення комплексу заходів технологічного, організаційного, правового та соціального спрямування, яким є перехід країни до цифрового телерадіомовлення,

Національна рада ініціюватиме створення регіональних робочих груп з підготовки до вимкнення аналогового телебачення в областях I-го та II-го етапу, до яких входять представники обласних державних адміністрацій, представники Національної ради в областях, фахівці філій Концерну РРТ та УДЦР, керівники ОДТРК, Головних управлінь статистики в областях та Департаментів соціальної політики ОДА.

4.19. Враховуючи важливу соціальну складову процесу переходу України на цифрове мовлення, усі ліцензіати мультиплексів МХ-1, МХ-2, МХ-3 та МХ-5 зобов'язані впродовж 2015 року брати участь в інформуванні населення про перехід країни на цифровий стандарт мовлення; зокрема, щодня безкоштовно транслювати у своїх програмах соціальну рекламу щодо особливостей прийому цифрового сигналу загальним хронометражем 5 хвилин, із яких 30% – у прайм-таймі; така соціальна реклама неодмінно погоджується з Національною радою.

4.20. З метою найширшого охоплення населення цифровим телевізійним мовленням до вимкнення аналогового телебачення Національна рада впродовж 2015 року сприятиме здійсненню комплексу заходів:

по стимулюванню населення щодо отримання або придбання тюнерів (забезпечення за рахунок держави пільгових категорій громадян, соціальна реклама, привабливе змістовне наповнення телепрограм та ін.);

по залученню місцевих органів самоврядування, громадських благодійних організацій тощо до сприяння придбання тюнерів;

по роз'ясненню серед населення покращення умов прийому програм цифрового ефірного ТБ: налаштування приймальних антен на цифрові передавачі, правильне налаштування тюнерів, застосування стандартизованих антенних систем;

по розробці технічних заходів щодо збільшення кількості домогосподарств, які прийматимуть програми цифрового ТБ, зокрема, добудові малопотужних передавачів у зонах невпевненого прийому телевізійного сигналу.

4.21. Національна рада здійснюватиме консультації з громадськістю та органами державної влади з метою нормативного врегулювання питання щодо тарифів на надання телекомунікаційних послуг з використанням радіочастотного ресурсу.

4.22. Вивільнення смуги частот цифрового дивіденду у діапазоні 790-862 МГц від засобів аналогового та цифрового мовлення для впровадження радіотехнологій широкопотокового доступу здійснюватиметься після повного завершення переходу телемовлення на цифрові стандарти, за умови наявності висновків УДЦР щодо вільного радіочастотного ресурсу для заміни діючих телевізійних каналів, а також фінансової компенсації вивільнення.

4.23. З урахуванням розвитку новітніх медіа послуг, Національна рада вивчатиме питання розвитку технології HbbTV, яка, завдяки впровадженню цифрового мовлення, зробить можливим створення конкурентного середовища з Електронним теле-гідом. Це забезпечить платформу для нових бізнес можливостей для мовників та провайдерів програмної послуги.

5. Створення і розвиток ефірних багатоканальних телемереж (МІТРС, Телесело)

Для українського ринку послуг телебачення та радіомовлення важливо вирішити проблемні питання розвитку систем типу МІТРС. Першочергові проблеми тут, зокрема: можливість створення завод для прийому супутникових каналів мовлення; безперспективність використання цієї системи у великих містах внаслідок зростання кількості кабельних мереж; довготривалість процедури отримання дозвільних документів на використання радіоелектронних засобів; значні витрати на обслуговування мережі тощо.

Найактуальнішою проблемою для телевізійної технології «Телесело» є використання телевізійною системою радіочастот, які призначені для розбудови цифрового наземного мовлення.

5.1. У разі створення багатоканальної ефірної телемережі типу «МІТРС» Національна рада звертатиметься до суб'єктів господарювання з пропозицією стосовно надання впродовж визначеного терміну пропозицій щодо технічної розробки мережі мовлення.

5.2. Створення і розвиток багатоканальних ефірних цифрових телемереж із використанням технології типу «МІТРС» у віддалених від великих міст районах, у сільській місцевості, на складних за рельєфом територіях, як альтернативних мережам цифрового ефірного мовлення, здійснюються з застосуванням обладнання систем, визначених відповідно до Плану використання радіочастотного ресурсу, за умови не створення радіозавод супутниковому мовленню.

5.3. Інформація про населені пункти, на території яких можливе створення такої мережі, публікуватиметься на веб-сайті Національної ради.

5.4. Суб'єкти господарювання, які отримали ліцензії провайдера програмної послуги з використанням технології типу «МІТРС», за допомогою радіозв'язку у розподільчих системах надають програмну послугу шляхом ретрансляції телерадіопрограм відповідно до Закону України «Про телебачення і радіомовлення».

5.5. Створення та розвиток каналів мовлення, що працюють у діапазоні 470-862 МГц за технологією «Телесело», а також перехід таких діючих

наземних систем на цифрові стандарти мовлення, здійснюватиметься після повного впровадження цифрового мовлення стандарту DVB-T2.

6. Створення і розвиток супутникових каналів мовлення. Введення в дію Національної супутникової системи зв'язку та мовлення

Актуальним для телерадіопростору України залишається розвиток національних супутникових каналів мовлення, оскільки створення Національної супутникової системи зв'язку та мовлення (надалі в тексті – НССЗ) відіграє одну з провідних ролей у формуванні політики захисту інформаційного простору держави. Проблемами на ринку супутникового телебачення залишаються: незабезпечення належних критеріїв захисту вітчизняних супутникових каналів мовлення; відсутність національної супутникової мережі мовлення; законодавча неврегульованість розвитку національних супутникових каналів мовлення та платформ.

6.1. Створення і розвиток супутникових каналів мовлення та телемереж (DTH-платформ) відбуватиметься у смугах частот, передбачених Планом використання радіочастотного ресурсу, з дотриманням державних стандартів та норм технічної якості мовлення.

6.2. У ліцензії на супутникове мовлення зазначаються технічні параметри супутникового каналу мовлення, визначені умовами договору з оператором телекомунікацій та оператором супутникового ретранслятора, організаційно-технічні зобов'язання ліцензіата. Право надавати телекомунікаційні послуги з підйому супутникових каналів мовлення до орбітальних ретрансляторів мають виключно юридичні особи, розташовані на території України, які зареєстровані відповідно до законодавства України, та/або фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності з постійним місцем проживання на території України, відповідно до Закону України «Про телекомунікації».

6.3. З метою захисту інформаційної безпеки Національна рада у 2015 році консультуватиметься з телерадіоорганізаціями, громадськістю та органами державної влади стосовно використання національних супутникових засобів мовлення, створення національної супутникової мережі, здійснюватиме ліцензування оператора національної супутникової мережі (провайдера програмної послуги), здійснюватиме розгляд питань законодавчого врегулювання цих процесів.

7. Спрощення регулювання діяльності провайдерів програмної послуги

Актуальною проблемою на ринку провайдерів програмної послуги є надмірне нормативно-правове регулювання.

Для дерегуляції телерадіопростору з метою сприяння розвитку гравців на ринку платних послуг телебачення спільно з представниками громадських організацій та провайдерів програмної послуги Національна рада планує спростити регулювання діяльності провайдерів програмної послуги.

7.1. Для реалізації вимог Закону України «Про телебачення і радіомовлення», з метою підвищення рівня конкуренції на ринку платних послуг та доступу населення до інформації, захисту прав абонентів, стимулювання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, спрощення процедури ліцензування провайдерів програмної послуги і внаслідок цього заохочення до роботи у правовому полі, запроваджується принцип технологічної нейтральності.

7.2. З метою вирішення актуальної проблеми на медіа-ринку – усунення безліцензійної діяльності суб'єктів господарювання, які надають програмні послуги всупереч вимогам чинного законодавства, Національна рада планує:

підготовку відповідних звернень до громадських організацій та об'єднань щодо надання інформації про незаконну діяльність суб'єктів господарювання на ринку телекомунікаційних послуг;

проведення нарад (конференцій), розміщення інформаційних матеріалів на веб-сайті Національної ради з метою роз'яснення переваг роботи у правовому полі над безліцензійною діяльністю;

звернення до відповідних правоохоронних органів щодо посилення заходів стосовно припинення безліцензійної діяльності таких суб'єктів господарювання;

ініціювати в 2015 році розгляд питання щодо встановлення розміру абонентної плати за користування універсальною програмною послугою.

7.3. З метою запровадження збалансованого розміру ліцензійного збору за ліцензування провайдерів програмної послуги, Національна рада у 2015 році здійснюватиме відповідні консультації з громадськістю та органами державної влади з метою нормативного регулювання цього питання.

II. Основні вимоги щодо змістовного наповнення та співвідношення форматів мовлення у кожному з територіальних сегментів телерадіоінформаційного простору

1. Критерії формування програмної концепції мовлення

Актуальною проблемою формування програмної концепції мовлення є відсутність єдиного, обґрунтованого та прозорого розуміння існуючої та нової термінології. Зокрема, значного поширення набули замовні матеріали («джинса»), які подаються у вигляді новин, авторських текстів та

телерадіопрограм, і фактично вводять в оману телеглядачів і радіослухачів, оскільки їм не повідомляється про замовний характер таких матеріалів.

1.1. Національна рада здійснюватиме заходи щодо дерегуляції та спрощення процедури ліцензування мовлення, зокрема, перегляне зміст бланку ліцензії на мовлення.

1.2. Вимоги до формування програмної концепції мовлення будуть передбачені у відповідному положенні, яке розробить Національна рада.

1.3. Особливу увагу Національна рада приділятиме моніторингу телерадіопрограм із метою контролю та нагляду за дотриманням телерадіоорганізаціями норм законодавства та умов ліцензій у частині програмної концепції мовлення. У зв'язку з обмеженістю частотного ресурсу, який використовують ефірні мовники, з метою забезпечення виконання телерадіоорганізаціями програмної концепції і ліцензійних зобов'язань, Національна рада рекомендує утриматись від внесення змін до ліцензій у частині програмної концепції впродовж року з дня початку ними мовлення.

1.4. Національна рада контролюватиме виконання телерадіоорганізаціями зобов'язань, взятих під час конкурсу (обсяг дитячих передач, частка музичних творів українських авторів та виконавців, обов'язкове розміщення соціально важливих програм тощо).

1.5. Національна рада на підставі звернення телерадіомовників визначає формат мовлення за одним із двох чи обома наступними критеріями:
за цільовою аудиторією (сімейний, дитячий, чоловічий, жіночий тощо);
за тематичним спрямуванням програм (інформаційний, спортивний, музичний, суспільно-політичний, релігійний тощо).

1.6. Згідно з чинним законодавством телерадіоорганізації можуть змінювати формат мовлення тільки шляхом подання до Національної ради заяви на переоформлення ліцензії, яка розглядатиметься в установленому порядку.

Питання переоформлення ліцензій з підстав, передбачених частиною третьою статті 35 Закону України "Про телебачення і радіомовлення", розглядатимуться Національною радою за окремими заявами, в залежності від підстав переоформлення і термінів розгляду таких заяв.

1.7. При визначенні жанрів програм та передач Національна рада рекомендує телерадіокомпаніям керуватися наступними характеристиками:
інформаційно-аналітичні і публіцистичні передачі характеризуються актуальністю інформації та поняттям «інформаційний привід», привертають увагу до поточної інформації (брифінг, дискусія, журналістське розслідування, інтерв'ю, новини, репортаж, ток-шоу, телеміст тощо);

культурно-мистецькі передачі присвячуються мистецтву та його історії, окремим напрямом, діячам та особистостям, які діяли чи діють у різних галузях художньої творчості;

науково-просвітницькі передачі відрізняються особливістю інформації, яка полягає в послідовному викладенні наукових даних з елементами естетичного та емоційного характеру (навчальні передачі, передачі, що інформують про найважливіші події у світі науки та техніки, пропагують останні наукові досягнення, розповідають про новітні винаходи тощо);

розважальні передачі поєднують в собі ознаки азарту, гумору, гри, розраховані на емоційну реакцію аудиторії, пов'язану з отриманням позитивних емоцій (реаліті-шоу, ток-шоу, вікторини, шоу та підбірка музичних творів для радіо тощо);

дитячі передачі та аудіовізуальні твори, розраховані на дитячу аудиторію, створюються з урахуванням тематичних, психічних та емоційних вікових особливостей дитячої аудиторії (дошкільного, шкільного, підліткового та юнацького віку), чітко зорієнтовані змістовно на вищевказану аудиторію; головними формами дитячої теле- та радіопродукції є повнометражні та короткометражні художні фільми, документальні фільми, телевізійні фільми та серіали, анімаційні фільми, аудіовізуальні твори, наприклад, музичні відеокліпи, жанрові передачі (спортивні, музичні, пізнавальні, розважальні тощо), дитячі телерадіовистави, постановки тощо.

2. Забезпечення збалансованим різноформатним мовленням кожного з територіальних сегментів телерадіоінформаційного простору

Актуальними проблемами забезпечення збалансованим різноформатним мовленням кожного з територіальних сегментів телерадіоінформаційного простору України є відсутність ґрунтового аналізу програмного наповнення ліцензійної діяльності вітчизняних мовників та відсутність стратегічного підходу та затверджених пріоритетів діяльності Національної ради щодо забезпечення телерадіоінформаційного простору збалансованим різноформатним мовленням.

2.1. Національна рада сприяє та сприятиме: змістовному наповненню та пропорційному співвідношенню форматів мовлення у кожному з територіальних сегментів телерадіоінформаційного простору; впровадженню державної політики протекціонізму щодо поширення програм і передач вітчизняного виробництва; створенню умов для забезпечення культурних та інформаційних потреб громадян України та національних меншин, а також потреб етнічних українців, які живуть за межами України; реалізації прав на інформацію, на вільне і відкрите обговорення суспільно важливих проблем із застосуванням телебачення і радіомовлення; недопущенню в інформаційних та інших телерадіопрограмах закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства і жорстокості, розпалювання расової, національної та релігійної ворожнечі або

позитивного їх подання (трактування), вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини; забезпеченню ідеологічного і політичного плюралізму у сфері аудіовізуальних засобів масової інформації; розвитку суспільного, громадського, освітнього, культурологічного мовлення; забезпеченню доступу до інформації особам з особливими потребами; забезпеченню прав національних меншин.

2.2. Для забезпечення культурних та інформаційних потреб громадян Національна рада враховує та враховуватиме під час ліцензування мовлення наявність у кожному з територіальних сегментів телерадіоінформаційного простору програм збалансованого змістовного наповнення та різноманітних форматів мовлення.

2.3. У процесі розбудови каналів мовлення та ліцензування надаватиметься перевага телерадіоорганізаціям, які виробляють та поширюють соціально важливі програми (інформаційні, соціально-політичні, дитячі тощо), програми власного та вітчизняного виробництва, задовольняють інформаційні потреби національних меншин та забезпечують свободу слова.

2.4. Національна рада здійснюватиме заходи щодо реалізації повноважень у частині проведення аналізу телерадіопростору на місцях.

2.5. З метою максимального територіального охоплення каналами, мережами мовлення та телемережами кожної з територіальних категорій, запровадження цифрового мовлення та відповідного технологічного переоснащення діючих каналів та мереж мовлення, для об'єктивної оцінки стану мовлення ліцензіатів та його доцільності у кожному територіальному сегменті телерадіоінформаційного простору, за умови відповідного фінансування, Національна рада здійснюватиме ґрунтовний аналіз ліцензійної діяльності вітчизняних загальнонаціональних, регіональних, місцевих та закордонних мовників. За результатами дослідження Національна рада визначиться щодо пріоритетів діяльності на визначений період.

3. Принципи добору (пакування) програм провайдерами програмної послуги, придбаних для ретрансляції в телемережах (окрім цифрових телемереж)

Зарегульованість системи діяльності провайдерів програмної послуги не надає можливості ліцензіату бути максимально наближеному до потреб глядача.

З цією метою Національна рада у Положенні про порядок видачі ліцензії провайдера програмної послуги передбачає певну дерегуляцію діяльності провайдерів. Однак, збереження підходу протекціонізму щодо поширення програм вітчизняного виробництва залишається незмінним пріоритетом її діяльності.

3.1. Провайдер програмної послуги зобов'язаний забезпечити всім абонентам можливість отримання програм універсальної програмної послуги (окрім провайдерів програмної послуги ефірних цифрових телемереж, типу «МІТРІС», «ММДС», супутникових платформ за технологією DTH), а також доступ до програм і передач вітчизняного виробництва.

3.2. Загальна концепція добору пакетування (переліку) програм, придбаних для ретрансляції, складається з переліку програм, що входять до складу універсальної програмної послуги (у разі її наявності), та переліку програм інших мовників (супутникове або кабельне мовлення), зокрема, програм іноземних телерадіоорганізацій, зміст яких відповідає чинному законодавству.

3.3. Національна рада рекомендує суб'єктам господарювання включати до складу загальної концепції добору програм не менше 50% програм вітчизняних мовників.

3.4. Розміщення програм провайдерами програмної послуги здійснюється в такій послідовності:

універсальна програмна послуга;

програми державного підприємства «Парламентський телеканал «Рада»;

програми вітчизняних телеорганізацій, які отримали ліцензії на супутникове мовлення, та програми телеорганізацій, які отримали ліцензії на кабельне мовлення у відповідній мережі мовлення (індивідуально для кожного населеного пункту);

іноземні програми, зміст яких відповідає вимогам вітчизняного законодавства та Європейської конвенції про транскордонне телебачення і ретрансляція яких на території України не обмежується згідно з частиною першою статті 42 Закону України «Про телебачення і радіомовлення».

4. Питання інформаційної безпеки держави у телерадіопросторі

Актуальною проблемою інформаційної безпеки України є відсутність ефективної системи та способів захисту її телерадіоінформаційного простору, від яких залежать передумови збереження територіальної цілісності країни, побудови демократичного суспільства.

Крім цього, відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» територія Автономної республіки Крим та м. Севастополь віднесені до тимчасово окупованої території. Особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території визначаються Законом України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» (надалі в тексті - Закон). З причин, вказаних у цьому Законі, питання

діяльності ліцензіатів у сфері телебачення і радіомовлення на території ВЕЗ «Крим» не врегульовано.

На ринку платного телебачення в Україні важливими проблемами інформаційної безпеки є: діяльність суб'єктів підприємницької діяльності в якості провайдерів програмної послуги без отримання відповідної ліцензії; бездозвольна ретрансляція програм/передач у розважальних закладах, готелях, ресторанах тощо; порушення авторських та суміжних прав на програмний продукт, що ретранслюється суб'єктами підприємницької діяльності, які діють в якості провайдерів програмної послуги без отримання відповідної ліцензії; неконтрольована реалізація карток доступу до програм зарубіжних супутникових DTH-платформ; неправомірний (піратський) спосіб зламу кодування провайдером задля безкоштовного доступу до програм (кардшарінг).

4.1. Захист інформаційного простору України є однією з основних і пріоритетних функцій Національної ради.

4.2. Національна рада здійснюватиме моніторинг телерадіопростору та вживатиме заходів щодо недопущення поширення інформації, яка містить заклики до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства, жорстокості, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини тощо.

4.3. Національна рада у межах своєї компетенції та у співпраці з ліцензіатами сприятиме створенню такого контенту вітчизняних телерадіоорганізацій, який відповідатиме національним інтересам, суспільним потребам та створюватиме позитивний імідж України.

4.4. У сфері захисту інформаційної безпеки Національна рада здійснюватиме заходи щодо припинення ретрансляції провайдерами програмної послуги іноземних програм, зміст яких не відповідає вимогам Європейської конвенції про транскордонне телебачення і законодавству України.

4.5. З метою захисту інформаційного простору України Національна рада розробить порядок визнання змісту іноземних програм таким, що відповідає вимогам чинного законодавства України.

4.6. В цілях захисту інформаційної безпеки держави та унеможливлення піратської діяльності (кардшарінгу) Національна рада ініціюватиме проведення заходів із залученням представників індустрії платного телебачення, правоохоронних структур, Державної служби інтелектуальної власності України та інших зацікавлених установ й організацій. Метою діяльності таких заходів стане розроблення дієвих механізмів протидії

несанкціонованому поширенню програм, недопущення порушення авторських прав на програмний продукт, боротьба з неконтрольованою реалізацією карток доступу до програм зарубіжних супутникових платформ тощо.

4.7. З метою забезпечення безпеки населення у разі виникнення стихійних лих або інших надзвичайних обставин Національна рада створить умови для спільного запровадження телерадіоорганізаціями та операторами телекомунікацій заходів із підготовки призначених для трансляції телекомунікаційних мереж до роботи в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, в тому числі можливість оповіщення у цих умовах.

У разі необхідності, Національна рада ініціюватиме підготовку відповідних звернень до суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері зв'язку та телерадіомовлення, до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (надалі в тексті – НКРЗІ), органів виконавчої влади або місцевого самоврядування, братиме активну участь у нарадах, метою яких є приведення діяльності зазначеного суб'єкта господарювання у відповідність до вимоги Закону України «Про телекомунікації» (необхідність забезпечення діяльності систем оповіщення).

4.8. Враховуючи законодавчу заборону діяльності суб'єктів господарювання у сфері телерадіомовлення без отримання відповідної ліцензії, Національна рада, в разі надходження інформації або скарг щодо фактів здійснення такої діяльності суб'єктами господарювання, буде підставою для звернення до відповідних регуляторних органів (за належністю порушення) до Антимонопольного комітету України, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України, Державної фіскальної служби України з метою припинення такої незаконної діяльності.

4.9. Національна рада ініціюватиме внесення змін до законодавства для забезпечення діяльності ліцензіатів у сфері телерадіомовлення на тимчасово окупованій території.

4.10. Державне регулювання діяльності ліцензіатів у сфері телерадіомовлення, а також розвиток радіочастотного ресурсу України, контроль та нагляд за його використанням в окремих районах Донецької, Луганської та Херсонській областей, визначених розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких здійснюється антитерористична операція» від 30 жовтня 2014 року № 1053-р, здійснюватиметься з урахуванням Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції».

4.11. Ліцензії та документи дозвільного характеру, видані суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність на території проведення

антитерористичної операції, термін дії яких закінчився у період її проведення, вважаються такими, що продовжили свою дію на період проведення антитерористичної операції.

4.12. З метою створення рівних конкурентних умов на ринку медіа необхідно унормувати законодавство, яке регулюватиме діяльність конвергентних медіа, які поєднують в собі різні види об'єднаного (конвергентного) контенту та поширюють його телекомунікаційними мережами з використанням різноманітних технологічних платформ, як у вигляді мовлення, так і надання контенту на замовлення.

**Начальник управління радіочастотного
ресурсу та технічного контролю**

/підпис/ Т. Мироненко